

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/36/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118207323
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Jusková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118207323.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Juskovej a sudkýň JUDr. Gabriely Klenkovej PhD. a JUDr. Jany Burešovej, v spore žalobcu S. P., J.. XX,XX,XXXX, G. N. XX, XXX XX K., štátneho občana SR, v konaní zastúpeného I. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XX, XXX XX K., proti žalovanému POHOTOVOSTĚ s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 358 07 589, o finančné zadostučinenie vo výške 1.000 eur, takto o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu K. č.k. 12Csp/1/2XX8-43 zo dňa 18.12.2XX8

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto:
„I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 1.000 EUR v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobca má vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % trov konania, o ktorých výške rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou, súdu doručenu 12.10.2016, domáhal určenia, že Zmluva o úvere, ktorú uzavrel so žalovaným 15.01.2009 pod č. XXXXXXXX je neplatná, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Žiadal vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1.342 eur a finančné zadostučinenie vo výške 1.000 eur. Zmluvu podpísal v dobrej viere, pretože veril, že žalovaný koná čestne, v súlade so zákonom. V zmluve bola uvedená iba výška úveru 450 eur, druh úveru hotovostná pôžička, poplatok vo výške 292 eur, výška splátky 106 eur mesačne, splatnosť prvej splátky 15.02.2009, počet splátok 7, konečná splatnosť úveru uvedená nebola. Zmluva neobsahovala údaje vyplývajúce zo zákona, preto je potrebné považovať predmetný úver za bezúročný a bez poplatkov. Na úhradu úveru do 01.01.2013 bola realizovaná suma vo výške 828 eur, po hrozbe exekúcie od februára 2015 do marca 2016 bolo uhradených ďalších 964 eur, t.j. spolu 1.792 eur, čím došlo k preplateniu istiny vo výške 1.342 eur. Išlo o klamlivé zahmlievanie skutočnej ceny poskytovanej finančnej služby, čo bolo v rozpore s dobrými mravmi.

O žalobe rozhodol súd prvej inštancie 18.05.2017 rozsudkom č.k. 12Csp11/2016-58, ktorým žalobu v časti o určenie, že zmluva o úvere je neplatná, zamietol. Určil, že úver zo Zmluvy č. XXXXXXXX L. 15.01.2009 je bezúročný a bez poplatkov. Žalobcovi uložil zaplatiť bezdôvodné obohatenie 1.342 eur a nárok na zaplatenie finančného zadostučinenia vo výške 1.000 eur vylúčil na samostatné konanie.

Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že žalobca istinu poskytnutého úveru uhradil až 08.09.2010 v exekučnom konaní. Poukázal na to, že ustanovenie § 3 ods. 5 Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa síce priznáva spotrebiteľovi právo domáhať sa primeraného finančného zadostučinenia, avšak potrebné je vykladať ho reštriktívne. Priznanie

požadovaných finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné napraviť už inak. Uviedol, že rešpektuje rozsudok, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, avšak požadovanú výšku finančného zadosťučinenia považuje za neprímerane prísnu. Namietal tiež, že žalobca nepreukázal, ani nevysvetlil v čom má primeranosť finančného zadosťučinenia spočívať, navrhol preto žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

Z vykonaného dokazovania súd zistil, že žalobca preukázal porušenie svojho práva spotrebiteľa, rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 12Csp/111/2016-58 z 18.05.2017 bolo určené, že úver zo Zmluvy č. XXXXXXXX z 15.01.2009 je bezúročný a bez poplatkov a žalovanému bolo uložené vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie 1.342 eur s príslušenstvom. Táto suma žalobcovi žalovaným zaplatená nebola. Žalobca je osobou, ktorá od útleho veku trpí duševnou poruchou - somatická porucha správania, je psychicky labilnejší. Zmluvu so žalobcom uzatvárala obchodná zástupkyňa žalovaného, ktorá situácia žalobcu poznala, nakoľko býva vo vedľajšom vchode, vedela v akom psychickom stave sa nachádza, vedela aj to, že nebude schopný splácať pôžičku nakoľko mal len príjem pozostávajúci z invalidného dôchodku 200 eur mesačne. Matka žalobkyne následne žiadala cez obchodnú zástupkyňu žalovaného, aby bola do systému žalovaného zadaná poznámka, že so žalobcom nie je možné úverové zmluvy uzatvárať. Situácia sa vyhrotila tak, že žalobca bol telefonicky zo strany žalovaného obťažovaný, bol bezradný, vedel, že úver nebude schopný nikdy splatiť. Vzhľadom na svoju predispozíciu situáciu veľmi zle znášal, chcel spáchať samovraždu. Zo správy psychiatra bolo zistené, že žalobca bol pred tromi rokmi hospitalizovaný pre skrat, dôvodom bola jeho bezradnosť, okrem iného aj pre dlhy, ktoré mu vznikli, z čoho nevidel východisko.

Súd prvej inštancie mal za to, že predpoklady pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia danými boli. V osobitnom konaní sa žalobca domohol úspešne nároku z porušenia práva, kde bol v postavení spotrebiteľa. Súd mal za preukázané z lekárskej správy, že konanie žalovaného mu spôsobilo zhoršenie psychického stavu, preto požadovanú sumu finančného zadosťučinenia požadoval za primeranú s ohľadom na intenzitu zásahu žalovaného do práva žalobcu ako spotrebiteľa. Pri hodnotení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ako ďalšie kritérium zhodnotil to, že priznané bezdôvodné obohatenie žalovaný žalobcovi ani nevyplatil.

Pri právnom posúdení odkázal súd prvej inštancie na ustanovenie § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný, majúci za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V dôvodoch odvolania poukázal opätovne, tak ako vo vyjadrení k žalobe, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné napraviť inak. Rešpektuje rozhodnutie súdu prvej inštancie pokiaľ bolo mu uložené vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie. Mal za to, že predmetné rozhodnutie má dostatočný sankčný charakter v zmysle individuálnej aj generálnej prevencie. Priznaná náhrada finančného zadosťučinenia je neprímerane prísna. Žiadal, aby odvolací súd pri posudzovaní žalobcom uplatneného práva posúdil konkrétne okolnosti týkajúce sa vzťahu žalobcu a žalovaného, pri rozhodovaní zoberal do úvahy aj konanie žalobcu, ktorý sa domáha finančného zadosťučinenia napriek tomu, že sám v kontraktakčnom postupe konal ľahostajne keď svojim podpisom vyhlásil, že súhlasí s obsahom zmluvy. Bol oboznámený so všeobecnými podmienkami poskytnutého úveru a nemal k nim žiadne výhrady, zaviazal sa ich dodržiavať. Podpisom na zmluve prehlásil, že si zmluvu prečítal, že ju uzatvoril vážne, zrozumiteľne, nie v tiesni, ani za naplnenia nevýhodných podmienok. Podľa žalovaného žalobca nijako relevantne výšku požadovaného zadosťučinenia nezdôvodnil. Keďže žalobcovi bolo priznané bezdôvodné obohatenie, nie je už čo kompenzovať. Ide len o niekoľkonásobné uplatnenia a priznanie sumy bezdôvodného obohatenia. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že má za to, že súd rozhodol na základe doložených listinných dôkazov, správne. Súdu bola preložená lekárska správa od psychiatricky, ktorá preukazuje to, že žalobca bol zo situácie, keď žalovaný na neho vytváral nátlak, v tak bezradnej situácii, že si chcel siahnuť na život a preto sa musel podrobiť psychiatrickej liečbe. Žalobca od detstva trpí duševnou somatickou poruchou správania, je invalidným dôchodcom od osemnástich rokov z dôvodu svalového ochorenia. Obchodná zástupkyňa, ktorá so žalobcom zmluvu uzatvárala zneužila jeho psychickú rozpoloženosť lebo ho osobne poznala, a vedela, že nebude schopný splácať pôžičku lebo v tom čase poberal necelých 200 eur invalidný dôchodok. Priamo od rodičov táto zástupkyňa

vedela, že predošlé pôžičky splácali rodičia a napriek tomu, že ich uisťovala priamo v pobočke v Prešove, že mu už nebude poskytnutý žiadny úver, nestalo sa tak. Rodičov žalobcu oklamala, že do systému zadala žiadosť, aby žalobcovi nebol poskytnutý žiadny úver. Predošlé úvery žalobca nebol schopný uhrádzať a obchodná zástupkyňa chodila za rodičmi, aby za neho splátky uhradili. Úvery od žalovaného boli splácané ďalším úverom a úroky nemali konca-kraja. Žalobca bol bezradný, suma dlhu sa z mesiaca na mesiac neúmerne zvyšovala. Chcel si siahnuť na život. Jeho život visel na vlásku vďaka nezákonným praktikám žalovaného. Požadovaná suma 1.000 eur finančného zadostučinenia je minimum za zachránený ľudský život, ktorého hodnotu ešte nikto nevyčíslil. Žalobca v zastúpení Vierou Fejerčákovou preto žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasledujúcich CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario). Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku zverejnil na úradnej tabuli ako aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove dňa 29.3.2019 (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru o tom, že odvolanie žalovaného bolo neopodstatnené.

5. Odvolacia argumentácia žalovaného bola konštruovaná na tvrdení o nesprávnosti zistenia skutkového stavu súdom prvej inštancie a nesprávnom právnom posúdení veci.

6. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nemu vtedy, ak súd nepoužil správny predpis, alebo ak síce aplikoval správny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

7. Nesprávne skutkové zistenia sú také zistenia, na základe ktorých súd vec posúdil po právnej stránke, a ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Dochádza k tomu vtedy, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov alebo vyjadrení strany nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli dôkazmi preukázané, alebo vyšli najavo, opomenul. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov.

8. Oboznámením sa s obsahom spisu, odôvodnením napadnutého rozsudku, zisteným skutkovým stavom, právnym posúdením uplatneného nároku súdom prvej inštancie odvolací súd konštatuje riadne z vykonaného dokazovania zistený skutkový stav potrebný pre rozhodnutie vo veci, ako aj správne právne posúdenie. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmý vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym záverom, ku ktorému dospel.

9. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a k odvolacím námietkam žalovaného preto len dodáva:

10. Podľa § 3 ods. 5 Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované proti všetkým spotrebiteľom. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

11. V konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 12Csp111/2016 o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o zaplataenie sumy 1.342 eur z titulu bezdôvodného obohatenia práve pre bezúročnosť úveru, nakoľko zmluva, ktorú žalovaný so žalobcom uzavrel, neobsahovala náležitosti vyžadované zákonom, bol žalobca úspešný, V konaní bol v postavení žalobcu, t.j. v pozícii subjektu potenciálne sa vystavujúcemu riziku z neúspechu vlastného rozhodnutia sporiť sa v záujme dosiahnutia sledovaného cieľa. Domáhal sa pritom nie porušenia akéhokoľvek práva, ale porušenia

práva spotrebiteľa ustanoveného zákonom č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, t.j. osobitným zákonom. Splnil preto podmienky vyplývajúce z hypotézy citovaného ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Žalovaný, ako z obsahu jeho odvolania vyplýva, neexistenciu splnenia týchto podmienok v podstate ani nedeclaroval. Zdôraznil, že žalobca v kontratačnom procese konal ľahostajne, priznané mu už bolo bezdôvodné obohatenie, teda nie je podľa neho čo kompenzovať. Táto argumentácia žalovaného je však podľa odvolacieho súdu bez relevancie.

12. Vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z., jazykovo-gramatického výkladu predmetnej právnej normy a toho, že ak nie sú závažné dôvody pre to, aby bol slovnému textu daný iný význam má sa výrazom použitým v právnej norme prisúdiť taký význam, aký má v zmysle právneho jazyka, je potrebné konštatovať, že úspešným uplatnením práva spotrebiteľom je daný základ pre priznanie finančného zadosťučinenia, ktorý nemôže byť ovplyvnený tým, že v osobitnom konaní bolo spotrebiteľovi priznané bezdôvodné obohatenie.

13. Žalobca bol ako spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojich práv spotrebiteľa v konaní sp.zn. 12Csp111/2016 úspešný, bezpochyby právo na zadosťučinenie, má nakoľko tento nie iný výklad znenie zákona neumožňuje.

Posúdenie každého nároku je vecou individuálnych skutkových zistení, všeobecnou právnou zásadou vlastnou európskej právnej kultúre je princíp primeranosti, ktorý zvolil zákonodarca aj vo vzťahu k zadosťučineniu, na ktoré má mať nárok spotrebiteľ úspešne sa domáhajúci ochrany svojho práva spotrebiteľa. Je na súde, ktorý je orgánom s právomocou právnou normu vyložiť a poskytnúť ochranu subjektívnemu právu, vyhodnotiť v konkrétnych súvislostiach primeranosť požiadavky spotrebiteľa.

14. Vychádzajúc zo zistení súdu prvej inštancie z dôkazov, ktoré sú v spise, je zrejmé, že pokiaľ súd prvej inštancie mal sumu 1.000 eur za sumu, ktorá by mala byť žalobcovi priznaná ako finančné zadosťučinenie, je jeho rozhodnutie správne, vychádzajúce z konkrétnych individuálnych zistení. Zmyslom podnikateľskej činnosti žalovaného nemôže byť vstupovanie do záväzkových vzťahov s takými osobami, o ktorých je zrejmé, že ich príjmová situácia nie je postačujúca na to, aby mohli splácať úver. Žalovaný v konaní ani nerozporoval skutkové tvrdenia žalobcu o tom, že obchodná zástupkyňa žalobcu jeho stav poznala. Vedela o tom, že predchádzajúce úvery ktoré mu boli poskytnuté za neho splatili rodičia a napriek tomu, že žalobca je invalidným dôchodcom, osobou so zdravotným postihnutím a nízkym dôchodkom, bol mu poskytnutý ďalší úver, ktorý nebol schopný splácať a okolnosti súvisiace s exekučným vymáhaním úveru viedli, ako z lekárskej správy, ktorá je v spise vyplýva, až k jeho skratovému konaniu, pokusu o spáchanie samovraždy pričom musel byť hospitalizovaný na psychiatrii. Všetky tieto zistené skutkové okolnosti aj podľa odvolacieho súdu, v zhode s názorom súdu prvej inštancie, sú okolnosťami natoľko závažnými, že v konkrétnom prípade plne zdôvodňujú sumu primeraného finančného zadosťučinenia 1.000 eur. Priznaným finančným zadosťučinením dôjde aspoň sčasti k vyrovnaniu pomerov, ktoré boli narušené vo vzťahu k žalobcovi a ktoré je nutné opätovne uviesť do rovnováhy.

15. Z dôvodov, ktoré uviedol, odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie ako rozsudok vo výroku vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, prihliadajúc na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

16. V odvolacom konaní žalovaný úspešný nebol, naopak plne úspešný bol žalobca, ktorému v zásade vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu však vyplýva, že žalobca náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal preto z článku 17 základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nelogické, ale aj v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania. Preto žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.